

Resultaten milieu onderzoek RIVM naar rubbergranulaat van 3 juli 2018

Het RIVM heeft onderzoek uitgevoerd rond 10 kunstgrasvelden van voetbalclubs in Nederland die zijn ingestrooid met rubbergranulaat van oude autobanden. Bij het onderzoek heeft het RIVM samengewerkt met de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA; het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland).

Rubbergranulaat is fijngemalen rubber. Dit wordt veelal gemaakt van oude autobanden. Rubbergranulaat wordt gebruikt op kunstgrasvelden om het de eigenschappen van een natuurlijk grasveld te geven.

Het doel van het onderzoek van RIVM was verkennen in welke mate de omgeving van kunstgrasvelden wordt belast door rubberdeeltjes, en door de stoffen die voorkomen in die rubberdeeltjes. Ook is gekeken of er effecten optreden voor het ecosysteem en voor de mens bij eventuele indirecte blootstelling. Het onderzoek richtte zich op water en bodem. Voor details van de onderzoeksopzet wordt verwezen naar de website van het RIVM.

In het onderzoek is de kwaliteit van het milieu rondom de velden vergeleken met de milieukwaliteit rondom echte grasvelden.

Eerder, in 2016, deed het RIVM al onderzoek naar gezondheidsrisico's van sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat. De conclusie was dat het risico voor de gezondheid van sporten op deze kunstgrasvelden praktisch verwaarloosbaar is.

Conclusie en aanbevelingen milieu onderzoek

De resultaten van het onderzoek van juli 2018 geven aan dat het gebruik van rubbergranulaat op kunstgrasvelden belastend kan zijn voor het milieu in de directe omgeving van het veld:

- Uit de rubberdeeltjes kunnen stoffen lekken die terecht komen in de grond om de velden heen (de bermgrond) en in de bagger in sloten.
- Die stoffen zijn slecht voor het ecosysteem omdat ze de biodiversiteit aantasten.
- Spelende kinderen en huisdieren die per ongeluk bermgrond binnenkrijgen lopen geen gevaar.
- Slootwater en grondwater in de natuurlijke ondergrond zijn niet verontreinigd door het rubbergranulaat op de velden. Dit water kan naar verwachting zonder bezwaar gebruikt worden, bijvoorbeeld om moestuinen mee te besproeien.

Om het milieu te beschermen, beveelt het RIVM maatregelen aan om te voorkomen dat rubberdeeltjes op de bermgrond terechtkomen en dat stoffen via het drainagewater weglekken naar sloten.

Reactie staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

De staatssecretaris onderschrijft de conclusies uit het rapport; de milieueffecten leiden vanwege de aard en omvang niet tot onaanvaardbare risico's voor mensen of huisdieren maar deelt wel de zorg dat er mogelijk milieueffecten optreden. Ze wil daarom met de betrokken organisaties (o.a. de bevoegde overheden en bedrijfsleven) nagaan hoe de milieueffecten zijn te voorkomen of verkleind kunnen worden. Daarnaast zal ze met de betrokken partijen overleggen of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Ze onderschrijft het advies van het RIVM dat is gericht aan de eigenaar/gebruiker om te voorkomen dat de rubberdeeltjes zich buiten het veld verspreiden. Het bevoegd gezag (de gemeente) kan binnen het bestaande wettelijke kader (zie hieronder) de eigenaar van het kunstgrasveld aanspreken om de risico's voor de omgeving te beperken en de bodem- en waterverontreiniging op een geëigend moment aan te pakken.

Tot slot zal ze in overleg met de bandensector en het RIVM de mogelijkheden in kaart brengen hoe milieubelastende stoffen in de toekomst zoveel mogelijk geweerd kunnen worden uit het ontwerp van banden zodat schoon hergebruik mogelijk is en zo de circulaire economie wordt gestimuleerd.

Wettelijk kader

In de Wet bodembescherming wordt onderscheid gemaakt in oude en nieuwe gevallen van verontreiniging. Oude gevallen zijn ontstaan voor 1987. Nieuwe gevallen zijn daarna ontstaan. Voor nieuwe gevallen geldt de 'Zorgplicht'. Dit betekent dat ze gelijk opgeruimd moeten worden, voor zover dat redelijkerwijs gevergd kan worden.

Omdat kunstgrasvelden zijn aangelegd na 1987, geldt voor het in het milieu brengen van (stoffen uit) rubbergranulaat de 'Zorgplicht'.

Advies van de DCMR: Wat kan de gemeente doen?

Op basis van de conclusies uit het rapport adviseert de DCMR aan de gemeenten om een stappenplan op te stellen waarin wordt aangegeven hoe deze onderzoeksgegevens worden gebruikt bij beheer van en besluitvorming over bestaande kunstgrasvelden. Met dit stappenplan kan de gemeente ook aangeven hoe ze invulling geeft aan de 'Zorgplicht'. Geadviseerd wordt om in het stappenplan inzicht te geven in acties op de korte en op de lange termijn.

1. Korte termijn

Voor de korte termijn kan het volgende worden gedaan:

- a. *Vorm een beeld van de eigen situatie. Denk hierbij aan:*
 - Zijn er kunstgrasvelden en wanneer zijn ze aangelegd?
 - Zijn ze aangelegd voor of na 2006/2007 (in deze periode zijn specifieke afspraken gemaakt over hoe kunstgrasvelden aangelegd behoren te worden)?
 - Vraag de initiatiefnemer of de aannemer om gegevens.
 - Is er een onderhoudsprotocol aanwezig en wordt dit gevolgd?
 - Valt de instandhouding van de drainage onder een apart onderhoudsprotocol?
 - Is er een vervangingsprogramma?
 - Zijn er bodemonderzoeken bekend?
 - Is er naar aanleiding van de uitzending van Zembla in oktober 2017 gecommuniceerd naar gebruikers van de sportvelden?
- b. *Vergroot inzicht. Denk hierbij aan:*
 - Is daadwerkelijk sprake van verspreiding van verontreiniging ten gevolge van het rubbergranulaat in de concrete situatie van de eigen sportvelden.
- c. *Formuleer en organiseer beheermaatregelen. Denk hierbij aan:*
 - Hoe rubberdeeltjes binnen het speelveld te houden?
 - Hoe verspreide deeltjes op te ruimen?.
- d. *Stel communicatieplan op. Denk hierbij aan:*
 - Breng de gebruikers op de hoogte van het onderzoek van het RIVM.
 - Betrek de waterbeheerders bij de communicatie.

2. Lange termijn

Voor de lange termijn wordt vooralsnog voorgesteld de door de staatsecretaris voor het najaar toegezegde aanpak af te wachten.

DCMR

De DCMR zal het dossier blijven volgen en u bij nieuwe ontwikkelingen adviseren. De DCMR kan ook ondersteunen bij de acties die hierboven zijn beschreven.

Informatie en vragen

In het geval u naar aanleiding van het rapport van het RIVM vragen krijgt, dan kunt u verwijzen naar:

- RIVM: veelgestelde vragen over rubbergranulaat:
http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Veelgestelde_vragen/Milieu_Leefomgeving/Alle_veelgestelde_vragen_over_Rubbergranulaat
- Rijkswaterstaat: veel gestelde vragen over rubbergranulaat:
<https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/vragen/bouwstof-kunstgras/>

Voor het onderzoek zelf wordt verwezen naar:

- https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Nieuwsberichten/2018/Rubbergranulaat_op_kunstgrasvelden_milieubelastend
- https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2018/Juli/Verkenning_milieueffecten_rubbergranulaat_bij_kunstgrasvelden

Voor de brief van de Staatssecretaris aan de Tweede kamer wordt verwezen naar:

- https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z13210&did=2018D37827

Bij gezondheidsvragen kan verwezen worden naar de GGD (team gezondheid en milieu):

- binnen Rijnmondregio: tel nr. 010 4339894
- het telefoonnummer van de lokale GGD elders kan opgezocht worden via <https://www.ggdghor.nl/>

U kunt binnen Rijnmondregio natuurlijk ook altijd contact met ons opnemen. Contactpersoon voor dit onderwerp is Marcel Koeleman, bureauhoofd Bodem: tel nr. 010 2468556.